

Uppmáting av vøtnum í Føroyum^{*)}

Eftir

Sigmund í Dali.

Vøtnini eru lítið umrødd í vísindaligu bókmentunum um Føroyar. *Geikie* (1880) kom til tað úrslit, at tá 1 ella 2 eru frá, stavaðu vøtnini frá lægdum (rock-bassins), sum ísurin hevði máað niður í lendið. *Rudolphi* (1914) skilur millum vøtn við uppruna í glersetingini og avbyrgd vøtn (Barriereseen). Við mátiborðsbløðunum sum grundarlag lýsir Rudolphi tey størstu vøtnini. Hann sigur frá at U. Dampf í 1912 mátaði størsta dýpi á Sandsvatni til 2,5 m og á Sørvágsvatni til 35 m, og somuleiðis at Willemoes-Suhm í 1872 mátaði størsta dýpi á Toftavatni til 9 m.

Rasmussen (1968) skilur ímillum vøtn, ið stava frá glersetingini, avbyrgd vøtn og tektonisk vøtn (burturmáað tvørgrýti ella rivuløg).

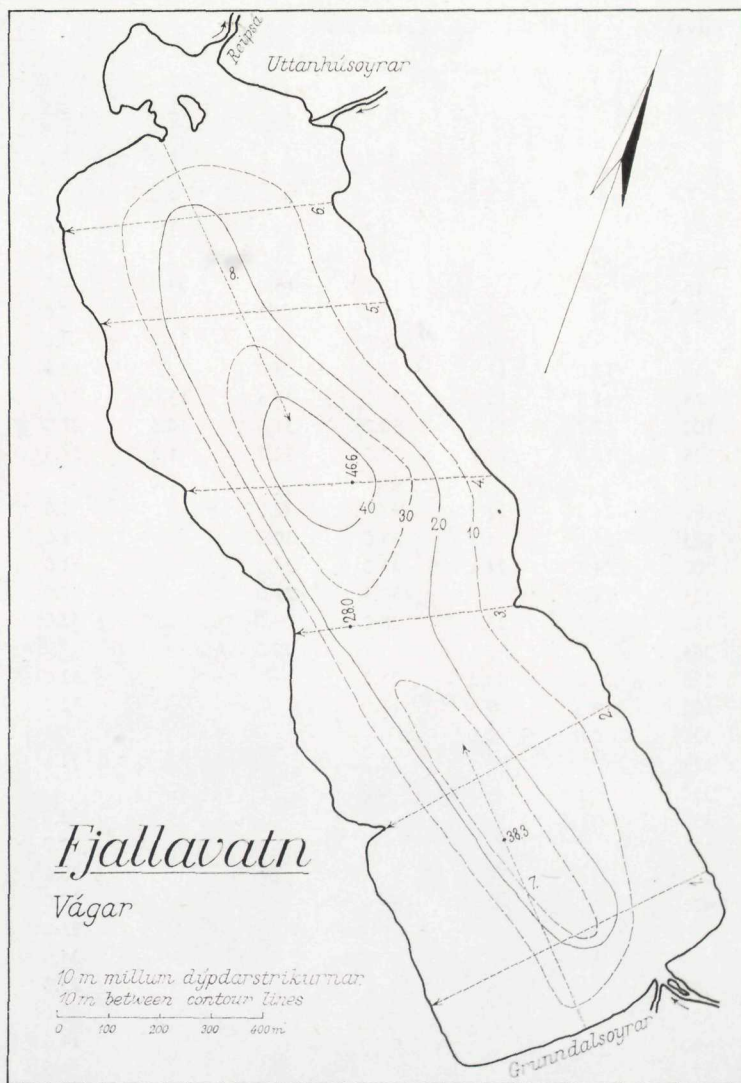
Úrslitið av eini uppmáting av Fjallavatni, sum høvundurin gjørdi fyri SEV í 1972, birti undir áhugan at fara undir eina miðvísa uppmáting av vøtnunum í Føroyum. Ætlanin er við so fáum uppmátingum sum gjørligt at fáa hylling á skapinum á vøtnunum og leggja úrslitið fram, áðrenn gjørd verður meting av uppruna teirra.

Á Fjallavatni var dýpið skattað við einum stálmátibandi fyri hvørjar 25 m á 6 strekkjum tvørtur um vatnið, og somuleiðis á strekkjum út frá báðum endum á vatninum. Tann útróni teinurin varð mátaður á einari merktari flotlínu, sum var spent tvørtur um vatnið.

^{*)} Føroya Jarðfrøðisavn og Danmarks Geologiske Undersøgelse.

Fjallavatn

[illegible]

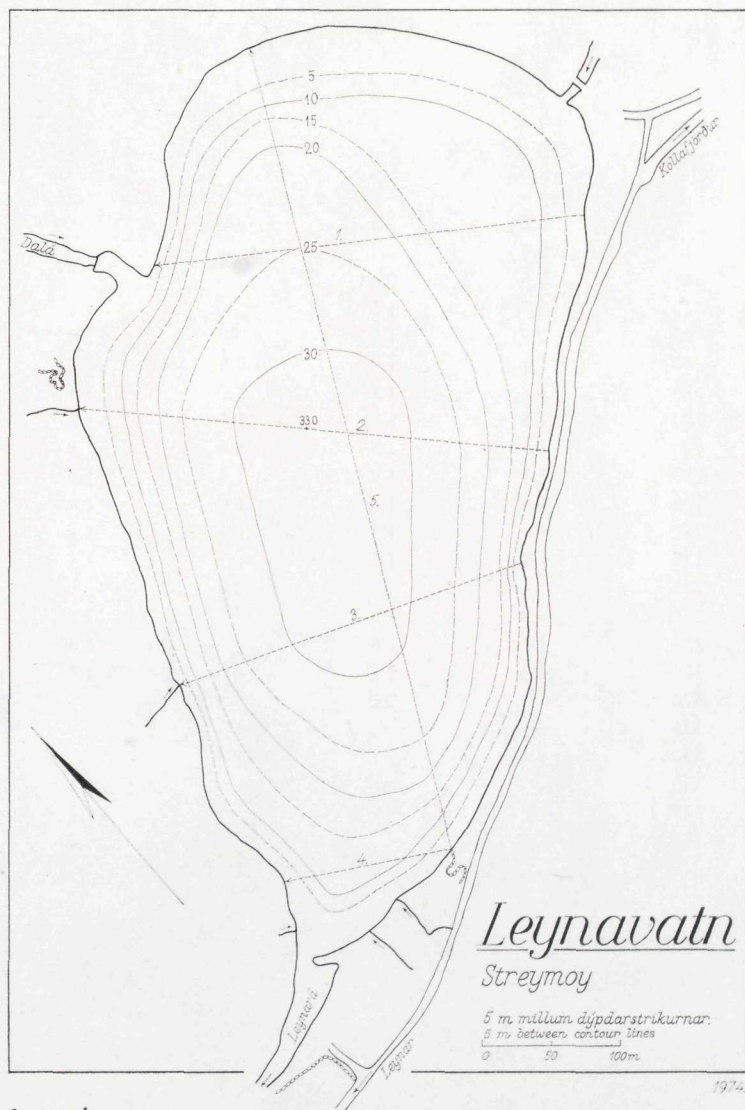
1. mynd

1972

2. talva

Leynavatn

metrar úr landi metres from the shore	1. teinur - 1. route dýpi eftir ekko- lodd depth shown by echo sounder	dýpi eftir stál- málbandi við 1 kg blýlodd depth shown by steel tape with a 1 kilo lead weight	2. teinur, dýpi m 2. route, depth m	3. teinur, dýpi m 3. route, depth m	4. teinur, dýpi m 4. route, depth m	5. teinur, dýpi m 5. route, depth m
5			4.2	8.0	1.5	1.6
10			6.8	13.0	2.0	2.5
15			10.0	15.0	3.4	4.0
20			13.0	17.0	5.0	7.0
25	9.5	9.5	15.0	18.0	6.0	9.0
50	12.0	11.8	22.0	25.0	12.0	18.0
75	11.8	10.8	27.0	29.5	13.0	24.0
100	12.2	11.8	30.0	31.0	10.5	27.0
125	17.3	17.2	32.0	32.0	1.2	27.5
130					0.0	
150	23.0	22.9	32.5	32.0		30.0
175	24.5	24.3	33.0	30.0		31.0
200	24.5	24.4	33.0	27.0		31.0
225	24.0		30.5	21.0		32.0
250	23.0	23.1	28.0	9.0		32.0
265				0.0		
275	20.0	20.2	23.0			32.0
300	9.5	9.5	14.0			32.0
320	0.0	0.0				
325			2.0			32.4
330			0.0			
350						32.0
375						30.0
400						28.0
425						27.0
450						25.0
475						24.0
500						23.0
525						20.0
550						14.0
575						3.5
600						0.5
605						0.0

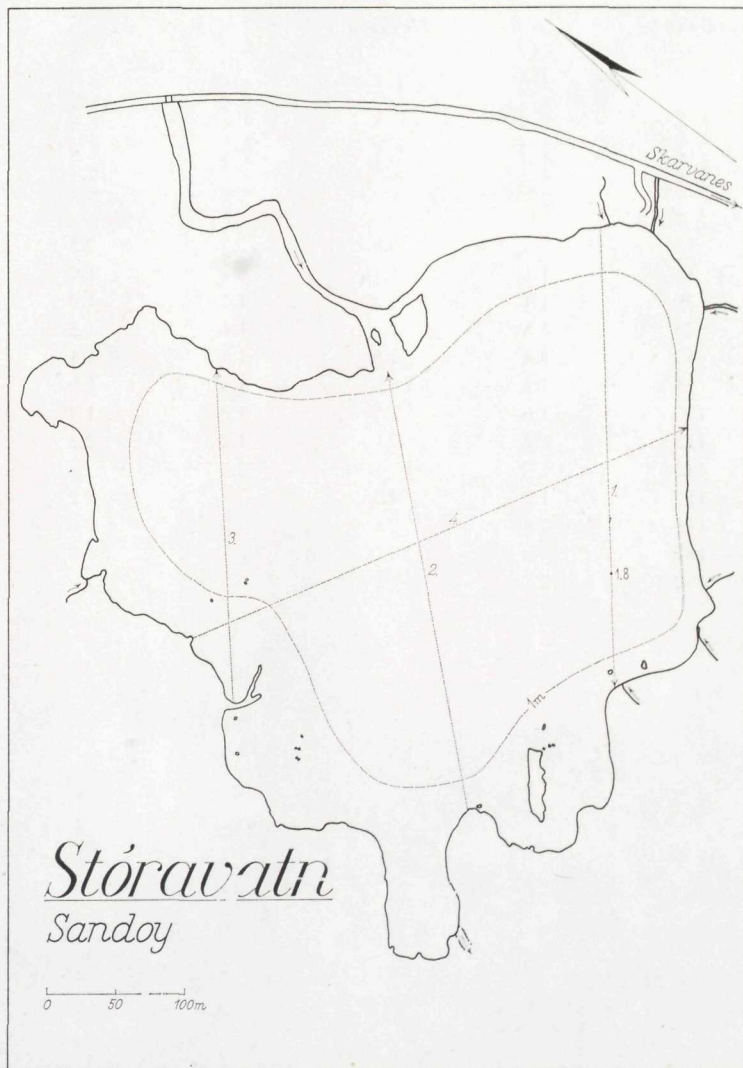

2. mynd

3. talva

Stóravátn

metrar úr landi metres from the shore	1. teinur, dýpi m 1. route, depth m	2. teinur, dýpi m 2. route, depth m	3. teinur, dýpi m 3. route, depth m	4. teinur, dýpi m 4. route, depth m
5	0.2	0.5	grót	
10	0.3	0.7	—	
15	0.6	0.8	—	
20	0.7	1.0	—	1.0
25	0.8	1.0	—	1.0
50	1.5	1.4	0.8	0.8
75	1.5	1.4	1.0	1.4
100	1.5	1.4	1.4	1.4
125	1.5	1.4	1.4	1.4
150	1.5	1.4	1.5	1.4
175	1.6	1.4	1.6	1.4
200	1.7	1.5	1.5	1.4
225	1.8	1.5	1.5	1.4
235			0.0	
250	1.8	1.6		1.4
275	1.7	1.6		1.4
300	1.3	1.4		1.4
320		0.0		
325	0.5			1.4
330	0.0			
350				1.4
375				1.4
385				0.0

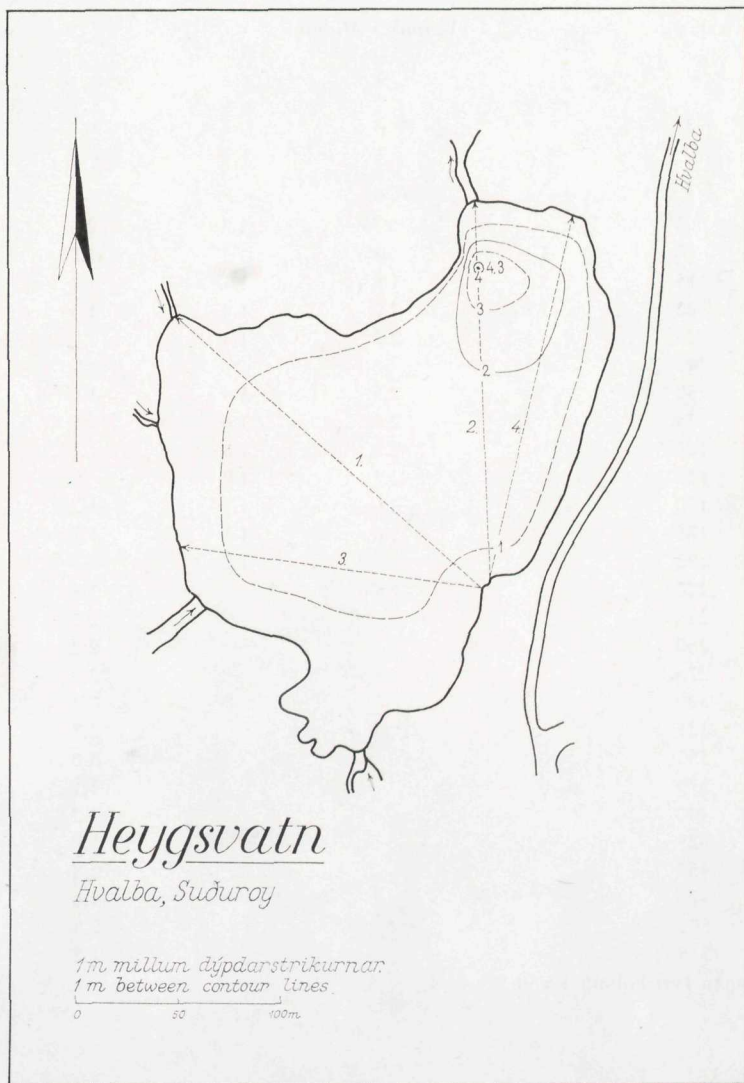
1974

3. mynd

4. talva

Heygsvatn

metrar úr landi metres from the shore	1. teinur, dýpi m 1. route, depth m	2. teinur, dýpi m 2. route, depth m	3. teinur, dýpi m 3. route, depth m	4. teinur, dýpi m 4. route, depth m
5				
10		0.8	0.3	0.5
15	1.1	1.1	0.4	1.0
20	1.4	1.2	1.0	1.2
25	1.5	1.3	1.4	1.3
50	1.4	1.5	1.5	1.4
75	1.4	1.6	1.4	1.5
100	1.6	1.9	1.2	1.8
125	1.2	2.6	1.0	2.3
140			0.0	
150	1.0	4.3		2.2
175	0.8	0.6		0.6
180		0.0		0.0
190	0.0			

4. mynd

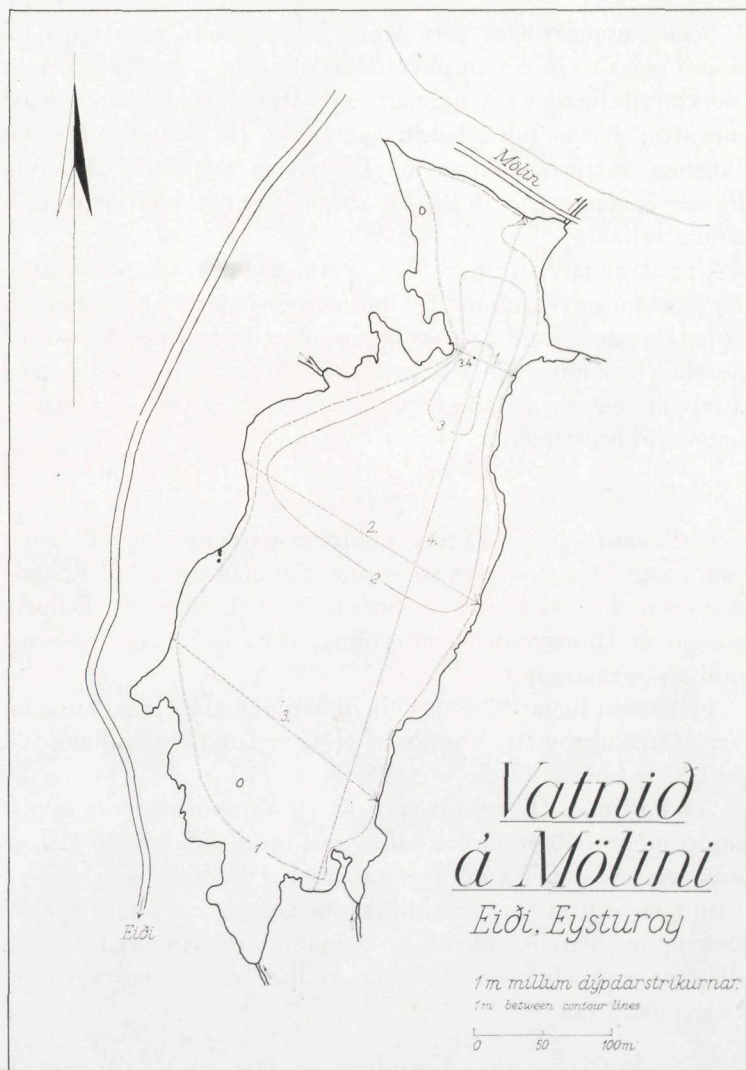
1974.

5. talva

Vatnið á Mølini

metrar úr landi metres from the shore	1. teinur, dýpi m 1. route, depth m	2. teinur, dýpi m 2. route, depth m	3. teinur, dýpi m 3. route, depth m	4. teinur, dýpi m 4. route, depth m
5		0.75	1.3	0.6
10	3.3	0.8	1.4	1.0
15	3.3	1.8	1.4	1.2
20	3.4	2.0	1.4	1.3
25	3.3	2.2	1.4	
40	2.5			
50		2.5	1.4	1.6
75		2.8	1.6	1.5
100		2.8	1.8	1.4
125		2.7	1.8	
150		2.6	1.7	1.7
175		2.6	1.1	1.7
190			1.0	
200		1.8		1.8
225				2.0
250				2.2
275				2.5
300				2.7
325				2.7
350				3.0
375				3.1
400				3.2
425				2.7
450				2.8
475				1.6
500				0.8
515				1.2

innan fyri hólmin 1.5 m

1974.

5. mynd

Seinni uppmátingar fóru fram á líkan hátt, bert varð nú dýpið mátað við einum ekkoloddi Seafarer 3 (149 khz). Hin merkta flotlínan varð sigld út frá bátinum og kundi vindast inn aftur á eina rullu. Kósin var merkt við tveimum reyðum fløggum á stuttum stongum. Tað nýtta farið var ein jolla Pioneer 7, sum vigar 35 kg, og er hon væl hósandi at flyta á einum biltaki.

Uppmátingarúrslitini av Fjallavatni, Leynavatni, Stórvatni, Heygsvatni og Vatninum á Mølini eru viðgjørd í hesi greinini, uppmátingarúrslitini av vøtnunum, ið eftir eru, verða latin úr hondum í seinni grein ella greinum. Mátingarúrslitini eru víst á talvum, og teir mátaðu teinarnir eru vístir á kortum av vøtnunum við brotastríkum.

Fjallavatn (1. mynd)

Fjallavatn liggur í Vágum, í norðara parti í tí langa dalinum sum gongur frá Bøsdalafossi norður gjøgnum oynna til Reipsáfoss. Sunnari í sama dali er Sørvágsvatn (Leitisvatn). Dalurin gongur úr landsynningi í útnyrðing, sama leiðin sum firðirnir millum oyggjarnar vísa.

Fjallavatn liggur 92,4 m yvir miðalsjógv eftir uppmátingum hjá Matrikulstovuni. Vatnið er 2130 m langt, og millum 500 og 600 m breitt. Víddin er 1,0 km².

Av kortinum (1. mynd) sæst, at við Grunndalsoyrrar dýpist skjótt niður á 30 m, meðan tað dýpist meira líðandi við Uttanhúsoyrrar. Somuleiðis sæst, at tað dýpist skjótari vestanfyri á vatninum enn eystanfyri. Miðskeiðis gongur ein høgur ryggur tvørtur um vatnið, soleiðis at sunnanfyri er ein lægd 38,3 m djúp og norðanfyri ein lægd 46,6 m djúp. Á sjálvum rygginum er dýpið 28 m.

Leynavatn (2. mynd)

Leynavatn liggur miðskeiðis á Streymoynni, stutt frá Leynum. Vatnið er á mátiborðsblað nr. 26 merkt at liggja 63 m o. sj. Norðanfrá rennur Dalá í vatnið, eystanfrá kemur áin úr Mjáuvøtnum. Úr vatninum rennur Leynará.

Leynavatn er um 680 m langt og um 350 m breitt, har tað er breiðast. Størsta dýpi, ið mátað er, er 33,0 m. Av kortinum sæst at við Klivarnar, har vegurin fram við vatninum liggur, dýpist heldur skjótari enn aðrastaðni. Vatnið er annars javnt djúpt.

Stóravatn (3. mynd)

Stóravatn liggur á Sandoynni, millum Skarvanes og Sandsbygd. Á mátiborðsblað nr. 39 er vatnið merkt at liggja 26 m o. sj. Umframt ánnu úr Lítlavatni renna bert smáir lókir í vatnið; frá rennur vestureftir. Vatnið er um 560 m breitt. Vatnsstrondin er ójovn. Steinar og sker eru ymsastaðni fram við henni. Úti á vatninum er dýpið javnt. Størsta dýpi, ið mátað er, er bert 1,8 m.

Heygsvatn (4. mynd)

Heygsvatn liggur í Suðuroy, á Hvalbiareiði; eftir mátiborðsblað nr. 43 er tað umleið 20 m o. sj. Bert smáir lókir renna í vatnið, og frá rennur eystureftir. Vatnsstrondin er ójovn. Vatnið er 280 m breitt; tað dýpist norðureftir, men har djúpast er, er dýpið bert 4,30 m.

Vatnið á Mølini (5. mynd)

Vatnið á Mølini liggur í Eysturoy, tætt norðan fyri Eiðisbygd. Bert smáir lókir renna í vatnið, og úr vatninum rennur gjøgnum eina møl.

Eftir uppmátningum hjá Matrikulstovuni liggur vatnið 3,6 m yvir miðalsjógv.

Vatnið er langt og smalt og vatnsstrondin ójovn. Vatnið er um 580 m langt og heldur grunt, men dýpist norður móti mølini. Har djúpast er, er dýpið 3,4 m.

BÓKMENTIR

1. *Ber:schmann, S.*: Seetiefenmessungen mit einen Echolot-Apparat und ihre Ergebnisse. Deutsche Geodätische Kommission. Reihe B: Angewandte Geodäsie — Veröff. Nr. 10 München.
2. Færøernes Kortlægning, København 1944, mátiborðsblað: 26, 43, 39.
3. *Geikie, James*: On the Geology of The Färöe Island. Trans. of the Royal Soc. of Edinb. XXX s. 251—253 og s. 256. Edinburgh 1880.
4. *Høy, Thorkild*: Gurre Sø. Særtryk af Geografisk Tidsskrift. 64 bind. København 1965.
5. *Rasmussen, Jóannes*: Landskabet. Trap: Danmark (Færøerne) s. 17—18. København 1968.
6. *Rudolphi, Hans*: Die Seen der Färöer. Deutsche Rundschau für Geographie. XXXVII s. 60—69. Leipzig 1914.

SUMMARY

The present article deals with the measurement of lakes in the Faroe Isles.

By way of introduction reference is made to the few geographical contributions to studies of lakes in the Faroe Isles. For the morphological research of the lakes Fjallavatn, Leynavatn, Stóravatn, Heygsvatn, and Vatnið á Mølini described in the present article the echo sounding equipment Seafarer 3 (149 khz) was mostly used. A neon indicator marked out the depth on a calibrated centre dial. The boat used was a Pioner 7 (weight 35 kilos). The measurements are shown in tables (1.—5. talva). The routes are drawn with dashes on the maps of the lake (1.—5. mynd).